

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJA

SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

BROJ 1

GLASILO MUZEJA SJEVEROZAPADNE

HRVATSKE

(Čakovec, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin,
Varaždinske Toplice)

UREDNIČKI ODBOR

Stjepan Hajduk (odgovorni urednik), Dragutin Feletar
(urednik i grafička oprema), Željko Tomičić, Branko Šimek

MUZEJSKI VJESNIK izlazi povremeno, a svake godine
izdavač je drugi muzej.

Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo — oni se šalju na
adresu: Muzej grada Koprivnice, 43300 Koprivnica,

Trg Leandera Brozovića 1

NAKLADNIK OVOG BROJA

Muzej grada Koprivnice, Koprivnica, Trg Leandera Brozovića 1

ZA NAKLADNIKA

Fraňjo Horvatić

TISAK

»Podravka — Usluge«, OOUR Koprivnička tiskara, 1978.

Spomenimo samo poznate figuralne situle, bez sumnje vrhunac halštatske umjetnosti.

Drugi dio izložbe prezentirao je originalne arheološke nalaze sa keltsko-rimske nekropole u Novom Mestu. Sve su to redom bili nalazi iz grobova u obliku jednostavne grobne jame ili iz grobova u obliku kamenih komora, datiranim u period od 1. st. prije n. e. do početka 3. st. n. e. Veći dio ove grupe eksponata, naročito oblici keramičkih posuda koje su brojčano prevladavale, ukazao je posjetiocima izložbe na jaku tradiciju autohtonog ilirsko-keltske produkcije. I žare u obliku kuće, specifikum vezan uz područje Dolenjske, Bele Krajine i Donjeg Posavlja, bile su zastupljene na ovoj izložbi sa nekoliko vrlo lijepih primjeraka. Keramičke posude u obliku okruglih kuća, koje su služile isključivo za sahranjivanje pepela pokojnika, datiraju se od druge polovine 1. st. pr. n. e. pa do sredine 3. st. n. e., a nastajale su i koristile se na područjima gdje je živjelo keltsko pleme Latobika. Uz raznolike keramičke forme na izložbi je bilo prezentirano i desetak metalnih predmeta od kojih je najinteresantniji par malih brončanih fibula u obliku golubica. Za posjetioce je svakako bila zanimljiva i vjerna kopija rimske staklene čaše iz Bršljina, koja nosi urezan grčki tekst jedne zdravice.

Na kraju da još spomenemo i izuzetnu zainteresiranost publike na samom otvorenju ove izložbe, koja je potakla kustosa Arheološkog odjela Dolenjskog muzeja prof. Tone Kneza da sam provede posjetioce kroz izložbu, daje iscrpna objašnjenja i odgovara na pitanja. Tako je sasvim spontano došlo do jednog vrlo zanimljivog, a za prisutne lako razumljivog razgovora upravo na temu: značaj Novog Mesta kao velikog arheološkog nalazišta.

Libuše KAŠPAR, Gradski muzej Varaždin

IZLOŽBA »TITOV ZAVIČAJ« — ETNOGRAFSKI MUZEJ ZAGREB

Izložbu »Titov zavičaj« pripremili su zajednički Etnografski muzej u Zagrebu i Slovenski etnografski muzej iz Ljubljane.

Zagrebački muzej je izložio predmete materijalne kulture kumrovečkog kraja, tj. kraja u kojem je rođen drug Tito, dok se ljubljanski dio odnosi na slovensko Posutlje gdje je drug Tito proveo dio djetinjstva.

Izložba predstavlja cjelokupni paralelni etnološki pregled ta dva područja.

Arhitektura je zastupljena fotografijama i nacrtima, koji se osobito ističu u slovenskom dijelu, a rad su dipl. inž. arh. Marjana Lobode.

Zagorska HIŽA je bila drvena. Za njenu gradnju su se obično upotrebljavale hrastove tesane PLANJKE i BRUNE, na uglovima spojene usjecima, tako da su krajevi planjki tvorili VUGLIĆ ili HRVATSKI VOGEL. Kuća je imala krov na dvije vode, s KAPIČEM na zabatima, od ražene slame — ŠOPE. Vrata su jednokrilna, a prozori mali s drvenom daskom. Na ulazu je LOJPA. Osim LOJPE kuća je imala HIŽU i KUHINJU.

Stara kuća u Posutlju je također drvena, sa slamnatim krovom, a imala je LOJPU te veliku i malu HIŠU.

Unutrašnjost tj. soba sastoji se od stola s klupama tzv. KLUP NA VUGL, zatim kreveta, zipke, te škrinja od kojih je manja sa sedlastim poklopcem služila za spremanje ruha, dok je veća škrinja s ravnim poklopcem bila spremnica za žito. U kuhinji je bio ŽRVANJ — ŽRMLJE i ZDELNJAK ili SKLEDNJAK na kojem je stajalo keramičko i drveno posuđe.

Dalje je bilo izloženo zemljano posuđe. Tu se naročito ističe zagorska neocakljena keramika od bjelakaste ili crvenkaste gline, čiji je najmarkantniji predstavnik BONJA, posuda s malim okruglim dnom, te proširenim gornjim dijelom, koji završava poklopcem koničnog oblika. Služila je kao spremnica za žito ili sjemenje.

Uz lončarske proizvode ističu se košare i spremnice, pravljene od naročite šumske trave koja raste uz Sutlu. Rađene su spiralnom tehnikom.

Dalje nalazimo niz gospodarskih sprava od pluga, smuke, kose, jarma do vinogradarskih potrepština, gdje se naročito ističe preša.

Izložene su i sve potrepštine za tekstilnu obradu. To su nožne i ručne stupe ili TUKAČE, REHEL, nožni kolovrat, snovača i tkalački stan, horizontalne osnove. Sve to se zaključuje izlošcima zagorskog nošnje koja je od domaćeg platna, uglavnom bijela s ukrasima šlinge, a tipski spada u panonsku nošnju.

Muška nošnja se sastoji od bijelih širokih gaća, te rubače koja se nosi izvan hlača. Oko pasa je kožni remen. Na košulju dolazi LAJBEC od tamno plavog ili crnog sukna, a zimi sukneni haljetak s rukavima tzv. SURINA ili SURKA. Na nogama su obično imali ČIZME.

Žene su nosile OPLEČAK, RUBAČU i FERTUN. Oko struka se nosio kožnati remen ili utkanica. Zimi se povrhu svega stavljao sukneni zobun ili pak surka bijele ili sive boje. Prodom manufakturnih proizvoda ove zamjenjuje GUNJASTI ROBEC različitih boja s dugim resama.

Kosa se je plela u KEČKE, a ove su se omotale oko KONČA. Na to se stavljala poculica ispletena u tehnici jalbe. Prigodom svečanosti na poculicu je dolazila bijela PEĆA od šlinge, a kasnije kupovni rubac KRUNAŠ.

U Posutlju se nošnja izgubila vrlo rano, pa je taj dio zastupljen samo fotografijama i to građanske nošnje.